

Peļņa uzņēmuma attīstībai

Jānis Jurkāns, “Zvērinātu advokātu birojs *Cers Jurkāns*” partneris, zvērināts advokāts, speciāli *IBizness.lv*

Komerclikuma 210. pants nosaka, ka dalībnieku ekskluzīvā kompetencē ietilpst gada pārskata apstiprināšana, iepriekšējā saimnieciskās darbības gada peļņas sadale vai zaudējumu segšanas kārtības noteikšana.

Nemot vērā minēto, tieši dalībnieku sapulces lēmums ir tālākās rīcības pamats. Atstāt peļņu sabiedrības rīcībā iespējams trīs dažādos veidos:

1. Pieņemot dalībnieku sapulces lēmumu nesadalīt sabiedrības peļņu, bet atstāt to sabiedrības rīcībā uz nenoteiktu laiku vai atstāt sabiedrības rīcībā uz noteiktu laiku, vai līdz lēmuma par peļņas sadali pieņemšanai turpmākajās sapulcēs.
2. Pieņemot dalībnieku sapulces lēmumu sadalīt sabiedrības peļņu, bet neizņemto dividenžu summu aizdot sabiedrībai.
3. Pieņemot dalībnieku sapulces lēmumu nesadalīt sabiedrības peļņu, bet to izmantot pamatkapitāla palielināšanai.

Jebkurā no minētajiem gadījumiem dalībnieku sapulces sasaukšanā un lēmumu pieņemšanā jāievēro Komerclikuma 174., 180., 213., 214.pantos paredzētā kārtība, bet protokols jānoformē atbilstoši Komerclikuma 285.pantam.

Aizdevuma gadījumā jāatceras, ka aizdevuma sniegšanu kā dalībnieka pienākumu nevar nolemt ar balsu vairākumu, bet aizdot var tikai uz individuāli noslēgta aizdevuma līguma pamata starp dalībnieku un sabiedrību. Lai izvairītos no potenciāliem strīdiem aizdevuma līgumā, ir svarīgi vienoties par darījuma būtiskajām sastāvdaļām, tostarp, aizdevuma atmaksas termiņu un procentiem. Ja aizdevumam nav noteikts termiņš, tas uzskatāms par beztermiņa aizdevumu, kuru var atprasīt ne ātrāk kā sešus mēnešus no uzteikuma brīža, pamatojoties uz Civillikuma 1945.pantu. Aizdevuma gadījumā gan jāreķinās, ka uzņēmuma ienākuma nodokļa nomaksas pienākums iestājas ar lēmuma par dividenžu izmaksu pieņemšanas, nevis faktisko dividenžu izmaksas brīdi, bet maksājums veicams līdz nākamā mēneša 23.datumam.

Savukārt peļņas novirzīšana pamatkapitāla palielināšanai uzlabo sabiedrības bilances rādītājus. Šādā gadījumā daļu nominālvērtību palielināšanu veic uz brīvo līdzekļu rēķina (pozitīvā starpība starp sabiedrības pašu kapitālu un pamatkapitālu), pamatkapitālu apmaksājot ar nesadalīto peļņu. Šādā gadījumā netiek izlaistas jaunas kapitāla daļas, daļu skaits paliks līdzšinējais, bet palielināsies to nominālvērtība. Minētajam risinājumam ir nepieciešams dalībnieku kvalificētais balsu vairākums (parasti 2/3 vai lielāks balsu skaits, ja to paredz statūti).

Par kapitālsabiedrības pamatkapitāla palielināšanu un ar to saistītajām izmaiņām dalībnieku reģistrā sabiedrības valdei ir jāpaziņo Uzņēmumu reģistram, iesniedzot attiecīgu pieteikumu, kam pievieno Komerclikumā noteiktos dokumentus.

Pieteikumam ir jāpievieno dalībnieku sapulces protokols (vai dalībnieka lēmums), kurā jānorāda, ka pamatkapitāla palielināšana notiek, ieskaitot pozitīvo starpību starp pašu kapitālu un summu, ko veido pamatkapitāls un rezerves. Tāpat jāiesniedz pamatkapitāla palielināšanas noteikumi, kuros norādīts daļu apmaksas veids. Statūtu grozījumu tekstā jāatspoguļo jaunais pamatkapitāla lielums, daļu skaits un nominālvērtība. Ir jāaktualizē arī dalībnieku reģistra nodalījums, kā arī jāsamaksā attiecīgās valsts nodevas.

Papildus jānorāda, ka gadījumos, kad sabiedrības pamatkapitāls tiek palielināts par nesadalīto peļņu vai aizņēmumu summu, tas ir uzskatāms par mantisko ieguldījumu, kuram ir nepieciešams speciālista novērtējums, kas arī jāpievieno minētajam pieteikumam.

Katrā gadījumā komersanta valdei, lai izvēlētos piemērotāko risinājumu peļņas atstāšanai sabiedrības rīcībā un prezentētu to dalībnieku sapulcei, it jāizvērtē vairāki ar nodokļu tiesiskajiem aspektiem un juridiskām niansēm saistīti jautājumi.

zvērināts advokāts Jānis Jurkāns

Zvērinātu advokātu biroja “CersJurkāns” SIA partneris